

Годишен план за проценка на ризици
од корупција во Министерство за
локална самоуправа – Биро за
регионален развој за 2022 година

Годишен план за проценка на ризици од корупција во Министерство за локална самоуправа – Биро за регионален развој за 2022 година

Спречувањето на корупцијата, на сите нивоа е клуч за успешна антикорупциска политика, но и обврска на државите кои произлегуваат од Конвенцијата на Обединетите нации против корупцијата и соодветните документи на Советот на Европа на Европската унија.

Во ова насока, интегритетот и корупцијата се две спротивставени појави, додека со корупција во смисла на Законот за спречување на корупцијата, се подразбира „искористување на функцијата, јавното овластување, службената должност или положба за остварување на каква и да било корист за себе или друг,, односно секое коруптивно дејство претставува кршење на интегритетот. Концептот на интегритетот е составен дел на системот на доброто владеење. Кога се говори за добро владеење, во основа се мисли на градење и негување не духот на интегритет на лично и на институционално ниво, со што би се поттикнала и би се обезбедила независност, професионалност и отчетност во извршувањето на надлежностите утврдени со законите и со другите прописи. На ниво на една организација, интегритет значи „отпорност кон корупција,, додека систем за интегритет го означува збирот од сите политики, стандарди и процедури воспоставени во една организација кои ја зајакнуваат нејзината отпорност кон корупцијата и го намалуваат ризикот од коруптивно однесување од страна на нејзините вработени.

Поаѓајќи од горенаведеното, Бирото за регионален развој, почитувајќи ги начелата на законитост, интегритет, еднаквост, јавност и заштита и одговорност, посебно ставајќи акцентот врз интегритетот на вработените, нивната стручност и компетентност, важи за институција кај кој приоритет е јавниот интерес.

Годишниот план за спречување на корупцијата во Бирото за регионален развој е така дизајниран што дејствува првенствено превентивно, односно е насочен кон намалување на ризиците за корупција преку зајакнување на регулатвиата, јакнење на функционалноста на институциите на системот и враќање на довербата во него, јакнење на свеста и вклучување на граѓанското општество и јавноста во антикорупциските напори. Годишниот план е заснован врз објективни процеси и цели кои резултираат со континуирано намалување на корупцијата, а нејзината имплементација ќе испрати сливна порака до македонското општество дека борбата против корупцијата конечно се остварува.

Постојат повеќе закони кои се однесуваат на корупцијата. Меѓу позначајните се: Закон за спречување на корупцијата, Закон за спречување на судир на интереси, Кривичниот законик, Закон за заштита на укажувачи и Законот за лобирање. Во заложба на меѓународна заедница во борбата против корупцијата се донесени Конвенцијата на Обединетите нации против корупција и Цивилната конвенција за спречување корупција. Затоа што, нашата држава ги има ратификувано овие правни документи и истите претставуваат дел на домашниот правен поредок.

Борбата против корупцијата не е едноставен процес, туку подразбира ангажман на целото општество и иницијативност на сите нивоа. Секој поединец има законска и морална обврска да се бори против корупцијата. Ова значи не само препознавање на

корупцијата и воздржување од коруптивни дејствија, туку и пријавување случаи на корупција.

Бирото за регионален развој, има антикорупциска политика и тоа:

- Бирото не толерира коруптивно однесување односно искористување на функцијата, јавното овластување, службената должност и положба за остварување било каква корист за вработениот или негов близок. Исто така Бирото, не толерира било каква друга форма на неетичко и неморално однесување забрането со закон и спротивно на етичкиот кодекс на однесување.
- Директорот и раководните лица на сектори и одделенија се одговорни за проценка и отстранување на разиците кои што придонесуваат за корупција, проневера, крадење, поткуп, судир на интереси како и користење на вилијанија и врски со цел добивање на повластен третман или каква било друга форма на неетичко и незаконска однесување.
- Административните службеници се должни да се однесуваат чесно и одговорно и да ги почитуваат пропишаните процедури и рокови за постапување, да бидат лојални кон институцијата, да избегнуваат судир на интереси и да се грижат за угледот на институцијата во јавност без разлика дали се наоѓаат на работното место или не и тоа во секое време.
- Вработените се должни да пријават било какво коруптивно однесување на начин пропишан во процедурите за пријавување на случаи во кои постои сомнеж на корупција или друго неетичко однесување.
- Вработените на кои им бил понуден поткуп или биле поттикнувани на незаконски или неетички дејствија треба на културен начин да ја прекинат комуникацијата со лицето кое нуди поткуп и писмено да го известат надлежното лице во институцијата. При тоа вработениот треба да ги појасни деталите вклучително – времето, местото, соговорниците и предметот на разговор.
- Доколку вработениот не постапи согласно пропишаната процедура, против него ќе биде покрената соодветна постапка.
- Пријавувањето на коруптивно однесување на лица кои што се вработени во Бирото е должност на секого. Тоа не е лично прашање, ниту право на избор, туку е дел од службената должност и одговорност.
- Вработените кои биле сведоци или имаат основни сомневања за неетичко или незаконско однесување на вработените во Биро, мораат во печатна форма, телефонски или преку електронска пошта да го информираат овластеното лице во институцијата.
- На вработениот кој што пријавува корупција му се гарантира дека информациите се целосно доверливи.
- Директорот и раководните структури во Бирото врз основа на искрено уведување дека пријавата се темели на вистина го гарантираат правото на заштита од одмазда и закани кон лицата кои што пријавиле неетичко и незаконско однесување.

Со оглед на ризиците кои се наметнуваат од областа на корупцијата, Бирото има алатки и механизми со кои ги заштити внатрешните процеси и постапки. Во рамки на надлежноста и декокругот на работење засега не се идентификувани фактори кои го отежнуваат функционирањето на институцијата.

ПРОЦЕНКА КОН РИЗИЦИТЕ ОД КОРУПЦИЈА

Корупцијата се манифестира низ разни форми и на толку софистициран начин, што само професионалци можат да ја препознаат. Од овие причини, корупцијата претставува многу комплициран проблем што нужно бара од земјите и од меѓународната заедница во целина да изградат продобри и поефикасни методи и инструменти за нејзино сузбивање. Таква е проценката кон ризиците од корупција кој е првиот и клучниот чекор од процесот на подготвока на Годишниот план за спречување на корупцијата во Бирото за регионален развој. Врз анализа направена на факторите на ризици во делокругот на работата и општо во системот на Бирото, постојат повеќе области каде што е можна појава на корупција. Главен акцент во антикорупцискиот план е ставен на вработените и раководството, согласно тоа, Бирото има приоритетни цели во антикорупциската активност каде се наведени: јакнење на интегритетот на вработените во Бирото; почитување на Кодексто за административни службеници и законските прописи; меѓуинституционална соработка во борба против корупцијата и криминалот преку платформата за интероперабилност; спореведување процена за ризик од појава на корупција на работните места; професионализација, департанизација и деполитизација на вработените; континурана и специјализирана обука во Бирото; преземање превентивни активности кон нововработените службеници; јакнење на довербата на граѓаните и мотивирање да пријават корупција; зајакната контрола и надзор и јавни набавки; зајакнување на меѓународната соработка во борба против корупција со кои се очекува дека ќе дават резултат а згора на се извршување на задачите професионално согласно законите, прописите и интерните процеси.

ПРИЧИНИ, УСЛОВИ И ФАКТОРИ ЗА ОВОЗМОЖУВАЊЕ КОРУПЦИЈА

Законот за спречување корупција и судир на интереси (член 8, став 5), помот „rizik од корупција“, го дефинира каков било вид на внатрешна или надворешна слабост или процес што може да претставува можност за појава на корупција во државните тела, јавните претпријатија и други институции од јавниот сектор, што вклучува и прашања како што се судир на интереси, некомпатибилност на функциите, примање подароци и други недозволени плаќања, лобирање, немање систем за заштита на укажувачите, измама, несоодветно користење на овластувања, дискрециони овластувања, финансирање на политички партии и кампањи спротивно на законот, трговија со информации и нивно

неовластено користење, транспаретност на процедурите и документите и други прашања кои се релевантни за интегритетот.

Во најширова смисла на зборот, корупција е искористување на службената положба за приватни цели. Ова значи дека кога постои корупција вршењето на јавни овластувања и работи од јавен интерес добива карактер на вршење определени услуги само за оние граѓани што можат да ги платат или во смисла на законот подразбира „искористување на функцијата, јавното овластување, службената должност и положба за остварување на каква и да било корист зе себе или за друг,. Праксата кај нас досега покажувала дека вработените строго ги почитуваат начелата кои ги содржи законот, како што се: начелата на законитост, интегритет, јавност и заштита и одговорност, што е индикатор дека службениците на Бирото може да препознаат и да се справат со можноста за пробивање на корупција во делокгурот на работењето.

ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА АЛАТКИ И КОНТРОЛНИ МЕХАНИЗМИ ЗА НАДМИНУВАЊЕ НА ДЕТЕКТИРАНИТЕ РАЗЛИЧНИ ОБЛАСТИ

Корупцијата има широк спектар на штетни ефекти врз општеството. Таа ги поткопува демократијата и владеењето на правото, го загрозува квалитетот на животот, може да предизвика појава на сериозен криминал и закани за безбедноста на целокупната општествена заедница.

Како алатки и механизми за надминување на детектираниите ризични области, односно намалување на можностите и создавање неповољни услови за извршување коруптивни дела, Бирото за ефикасна борба против корупцијата подеднакво ги има: нормативните решенија, институционалната рамка, ефикасна примена на законите, институционалниот и личниот капацитет и интегритет, како и соработка меѓу институциите.

ЈАКНЕЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ НА ИНСТИТУЦИИТЕ СО ОСОБЕН АКЦЕНТ НА ЈАКНЕЊЕ НА ИНТЕГРИТЕТОТ НА ВРАБОТЕНИТЕ

Интегритетот во работењето на вработените на Биро претставува принцип на постојано однесување со согласност со етичките вредности. Истиот, може да се разгледува како интегритет на индивидуите и интегритет на институцијата. Воедно, интегритетот поттикнува и обезбедува независност, професионалност и отчетност во изршувањето на надлежностите утврдени со законите и со другите прописи. На ниво на една организација, интегритет значи „отпорност кон корупција,, додека систем на интегритет го означува збирот од сите политики, стандарди и процедури воспоставени во една организација кои ја зајакнуваат нејзината отпорност кон корупцијата и го намалуваат ризикот од корупцијско однесување од страна на нејзините вработени.

На лично ниво, интегритетот значи поседување знаења и вештини, но и личен етички капацитет, решителност и професионалност да се почитуваат воспоставените правила и практики и секогаш да се работи во полза на јавниот интерес, да се одбегнува можниот судир на интереси и да не се придонесува за создавање негативни и штетни услови и околности во работењето. Затоа, поаѓајќи од ова, Бирото во неговите антикорупцијски активности во голема мера го има истакнато јакнењето на интегритетот на вработените.

ПОЧИТУВАЊЕ НА ЗАКОНСКИТЕ ПРОПИСИ, КОДЕКСТО ЗА ЕТИЧКО ОДНЕСУВЈЕ И КОДЕКСОТ ЗА АДМИНИСТРАТИВНИ СЛУЖБЕНИЦИ

Правната рамка е основа за пренесување на минималните задолжителни стандарди и принципи на однесување на секој јавен службеник. Законите и прописите би можеле да ги утврдат фундаменталните вредности на јавната служба и треба да ја обезбедат рамката за упатување, истражување, дисциплинска постапка и за гонење.

Бирото исто така, го има истакнато во антикорупциските активности и приоритетните цели почитувањето на Кодексто за административни службеници и законските прописи. Имено, секој службеник е потребно да има висок степен на познавање на Кодексот за административни службеници, во којшто е утврдено дека службениците не смеат да се постават во материјална или во друга зависност од граѓани или органи, не смеат да ги користат службените овластувања со цел стекнување лична корист и имаат обврска да се спротиставуваат на сите форми на корупција во рамките на Бирото.

ЗАЈАКНУВАЊЕ НА ДОВЕРБАТА НА ГРАЃАНите КОН ИНСТИТУЦИИТЕ И МОТИВИРАЊЕ ДА ПРИЈАВАТ КОРУПЦИЈА

Најзначајна алатка во намалувањето на борбата против корупција е мотивација на граѓаните да пријават корупција. Одлуката на граѓаните да се спротивстават на ситуација во која за да ги остварат своите права се принудени да ги наградуваат службениците надвор од нивната службена должност е првиот чекор кон овој процес, а тоа е долготраен процес кој бара упорност, професионален однос и меѓусебна соработка со граѓаните. Нивото на поддршка од граѓаните зависи од степенот на нивната меѓусебна доверба, кој пак ќе зависи од ефективноста и спроведување и извршување на своите должности, професионално, правично и чесно. Само ваквиот меѓусебен ќе доведе до зголемена доверба помеѓу граѓаните и вработените во Бирото и општо што само по себе ќе резултира со зголемена ефикасност во постапувањето на вработените.

ЗАЈАКНАТА КОНТРОЛА И НАДЗОР НА ЈАВНИТЕ НАБАВКИ

Постапките за јавни набавки во целост се спроведуваат преку електронскиот систем за јавни набавки и истите се транспарентни, како и јавно достапни за јавноста. Сите потребни документи се објавуваат на веб страната на Бирото.

Точни и прецизно да се врши планрањето на постапките за јавни набавки и во законски утврден рок.

Службеното лице не смее да врши незаконско вилјание во постапката за јавна набавка. Системот за јавни набавки и неговото спроведување се темелат врз начелата на слободно движење на стоките, слобода на основање, слобода за обезбедување на услуги, како и начелата на економичност, ефикасност, конкуренција помеѓу еконосмките оператори, транспарентност, еднаков третман на економските оператори и сразмерност.

Професионална едукација на вработение преку одржување на обуки за надградба на знаењето, обуки за практична примена на Законот за јавни набавки и обуки за антикорупција во јавните набавки.

ЗАЈАКНУВАЊЕ НА МЕЃУИНСТИТУЦИОНАЛНАТА СОРАБОТКА И СОРАБОТКА ВО БОРБАТА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА

Корупцијата како константна закана за стабилноста на државата потребно е во континуитет да се пресретнува и совладува со сите законски и институционални алатки како превентивен така и репресивен план. Во таа насока е зајакнувањето на меѓуинституционалната соработка и воспоставување на контакти помеѓу државните службеници и клучните чинители задолжени за справување со корупција, со што ќе се овозможи навремена и квалитетна размена на информации и сознанија за корупција кои ќе резултираат со ефикасно санкционирање на изршителите. Потребно е јакнење на капацитетите на Бирото за регионален разбој за борба против корупцијата и развивање на соработката со Државната комисија за спречување на корупција. Борбата за корупција бара постојан ангажман на сите релевантни тела во земјата кои постапуваат согласно нивните законски утврдени надлежности. Оттука, меѓуинституционалната соработка на вработените со горенаведените институции ќе биде водечка сила во борбата против корупцијата. За таа цел потребно е потпишување на меморандуми за соработка кои ќе придонесат во целосно идентификување на коруптивните елементи.

ЈАКНЕЊЕ НА АЛАТКИТЕ ЗА ОТЧЕТНОСТ И ТРАНСПАРЕНТНОСТ ВО РАБОТЕЊЕТО НА МИНИСТЕРСТВАТА И ОРГАНите НА ДРЖАВНАТА УПРАВА

Вработените во Бирото при извршување на работните задачи не смеат да го доведат личниот, материјалниот и нематеријалниот интерес во судир со јавниот интерес и со нивниот статус да предизвикаат судир на интереси.

Потребно е да се водат од принципите на законитост, ефикасност, доверливост, независност, самостојност, чесност, професионалност, отчетност и транспарентност. Потребна е внимателна анализа на ризиците и на ситуациите коишто може да доведат до потенцијален судир на интереси и корупција при вршење на службените работи, за што е потребо навремено преземање мерки за отстранување на можноста за судир на интереси и корупција.

Поаѓајќи од обврската јавноста да биде информана за работи и настани од јавен интерес за Бирото, преку разни комуникациски форми да се овозможува пристап до информации за сите заинтересирани страни, водејќи се од начелото на транспарентност, отчетност и недискриминација.

На веб-страницата на Бирото и понатаму ќе се продолжи со практиката да се објавуваат информации, извештаи, работните средби од дневните настани што се поврзани со работата на Бирото.

jet